

Historisch overzicht vanaf 1900

14 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- begin twintigste eeuw (1914): de moord op Frans Ferdinand / het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog
- einde twintigste eeuw (1989): de val van de Berlijnse Muur / het einde van de Koude Oorlog

Opmerking

Alleen als beide antwoorden juist zijn, mag 1 scorepunt worden toegekend.

15 maximumscore 2

• (bewering) 3 (= liet Belgische vluchtelingen toe)	1
• (bewering) 5 (= voerde een distributiesysteem met bonkaarten in)	1

16 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

• Kritiek van de tekenaar: het Verdrag van Versailles is voor Duitsland te zwaar/vernederend/slecht / de Franse president pakt Duitsland te hard aan	1
• Dat doet hij door: kaalheid / laatste veer uittrekken / ketting/kogel aan vogelpoot te tekenen / snavel dichtbinden/mond snoeren / tranen / bloed	1

17 A

18 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

De postzegelverzamelaars

- zouden zich schuldig hebben kunnen maken aan (verboden) contacten met het buitenland.
- zouden op anticomunistische gedachten kunnen worden/zijn gebracht.
- zouden spionnen (voor vijanden van de Sovjet-Unie) kunnen zijn / zouden geheimen van/over de (communistische maatschappij in de) Sovjet-Unie naar het buitenland kunnen sturen.
- zouden verboden buitenlandse contacten kunnen hebben / zouden verboden buitenlandse invloeden kunnen hebben ondergaan.
- hadden een postzegelverzameling en dat is privébezit (en dat was niet toegestaan/was strijdig met de communistische ideologie).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De bron geeft wel betrouwbare informatie, omdat de verteller een ooggetuige was.

of

De bron geeft geen betrouwbare informatie, omdat (één van de volgende):

- de verteller kan (na 70 jaar) (belangrijke) feiten zijn vergeten / zich de gebeurtenissen (onbewust/opzettelijk) anders hebben voorgesteld.
- de identiteit/achtergrond van de verteller onbekend is.

Opmerking

Alleen als na een keuze een juiste verklaring volgt, mag 1 scorepunt worden toegekend.

20 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende combinaties):

- kenmerk: nationalisme; te herkennen aan "Heel Duitsland..." / het volk als één geheel weergegeven
- kenmerk: leiderschapsbeginsel; te herkennen aan "Führer"
- kenmerk: propaganda; te herkennen aan de oproep aan het volk om massaal naar de leider te luisteren/om achter hem te staan
- kenmerk: indoctrinatie; te herkennen aan het opdringen van een mening via de radio

per juiste combinatie

1

21 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de oproep past bij totale oorlog, omdat alles/iedereen (niet alleen het leger) ondergeschikt wordt gemaakt aan de oorlogvoering / bij de oorlog betrokken/ingeschakeld wordt / een belangrijke rol speelt.

22 maximumscore 2

Bij afbeelding 1 hoort begrip b (= indoctrinatie).

Bij afbeelding 2 hoort begrip d (= razzia).

Bij afbeelding 3 hoort begrip a (= deportatie).

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende combinaties):

- doel: steden; reden: om het moreel van de Duitsers te breken / wraak te nemen op Duitse bombardementen
- doel: (wapen/munitie)fabrieken/industrie; reden: om de (wapen)productie te hinderen
- doel: olieopslag / energievoorraden / voedselopslag / stuwdammen (logistieke doelen); reden: om de bevoorrading van het leger/de steden lam te leggen
- doel: spoorwegen / verkeersknooppunten / bruggen; reden: om (militair) transport onmogelijk te maken
- doel: militaire versterkingen; reden: om de Duitse verdediging zwakker te maken

per juiste combinatie

1

24 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):

De Duitse overheid kwam aan deze arbeiders door:

- krijgsgevangenen/arbeiders uit concentratiekampen te rekruteren.
- de arbeidsinzet/gedwongen tewerkstelling in de bezette gebieden.
- de oproep in de bezette gebieden om zich vrijwillig te melden.

per juist antwoord

1

25 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- Wegens gebrek aan (volwassen) soldaten werd iedereen die kon vechten ingezet, dus ook kinderen.
- Jonge kinderen waren door propaganda/indoctrinatie/Hitlerjugend beïnvloed / opgeroepen mee te vechten.

26 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- Hiermee kon de wanhoop / naderende nederlaag van het Duitse leger worden aangetoond (zelfs kinderen moesten worden ingezet).
- Hiermee kon het vijandbeeld over de Duitsers worden versterkt (zelfs de kinderen werden opgeofferd).

27 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Het gaat waarschijnlijk om een collaborateur, omdat de neergeschoten man een Nederlandse SS'er was/een Nederlander was die bij de SS zat/samenwerkte met de Duitsers.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 1

Eerst 2, dan 3, vervolgens 1 en ten slotte 4.

Opmerking

Er is maar één juiste volgorde.

29 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat:

- Argument 1: Soekarno heeft (tijdens de Tweede Wereldoorlog) samengewerkt/gecollaboreerd met de Japanners
- Argument 2: Soekarno wil de (volledige/eenzijdige) onafhankelijkheid van Indonesië (en geen unie met Nederland)

1

1

30 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de bron niet aansluit bij wat de meeste Nederlanders toen vonden. Zij vonden dat de Nederlandse/koloniale aanwezigheid in Indonesië voortgezet moest worden (en dus moesten er troepen gestuurd worden om de orde en rust te herstellen) / dat Indonesië bij Nederland hoorde / dat er met de opstandelingen/terroristen afgerekend moest worden.

Opmerking

Alleen als na 'niet' een juiste, historische verklaring volgt, mag 1 scorepunt worden toegekend.

31 B

32 A

33 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- Jeruzalem is voor beide religies (joods en islamitisch) een belangrijke heilige plaats.
- Beide partijen konden het (over een mogelijke/eerlijke verdeling) niet eens worden.

34 D

35 C

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

36 maximumscore 3

	afbeelding	omschrijving
Churchill	3	c
Chroesjtsjov	2	b
Kennedy	1	e
Roosevelt	5	d
Stalin	4	a

indien tien of negen antwoorden juist	3
indien acht of zeven antwoorden juist	2
indien zes of vijf antwoorden juist	1
indien minder dan vijf antwoorden juist	0

37 D

38 C

39 maximumscore 1

De fout is Ben Goerion; het moet zijn Begin.

Opmerking

Alleen als na het noemen van de fout een juiste verbetering volgt, mag 1 scorepunt worden toegekend.

40 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- De joden/het Joodse volk hebben/heeft recht op een eigen staat (volgens de Amerikanen) (zeker na de Holocaust).
- Israël is een democratie (omringd door dictaturen).
- Israël neemt een strategische positie in het Midden-Oosten in (bijvoorbeeld ten opzichte van de Sovjet-Unie, dat de Arabische staten steunde).
- In de Verenigde Staten wonen veel Joden die de Amerikaanse regering onder druk zetten om Israël te helpen.

41 maximumscore 1

Eerst 3, dan 4, vervolgens 2 en ten slotte 1.

Opmerking

Er is maar één juiste volgorde.

42 maximumscore 1

secularisatie/ontkerkelijking/deconfessionalisering

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

43 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Door de **aanpassingspolitiek** werd er veel bezuinigd. Dat had grote werkloosheid tot gevolg. De **steunuitkeringen** waren laag. De omstandigheden voor de werklozen in die tijd waren zwaarder vergeleken met de omstandigheden in de **verzorgingsstaat** die later in de jaren tachtig was opgebouwd.

indien drie begrippen gebruikt worden in een juiste onderlinge samenhang en betekenis 2

indien twee begrippen gebruikt worden in een juiste onderlinge samenhang en betekenis 1

44 D

45 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- De laatste decennia zijn er veel/steeds meer mensen in Nederland komen wonen die oorspronkelijk niet uit Nederland kwamen.
- De ervaring/het gevoel is dat er sprake zou zijn van een sterk gemengde bevolking (van ras en geloof)/een 'multiculturele samenleving'.
- Er zijn soms spanningen tussen groepen Nederlanders die al langer in Nederland wonen en groepen Nederlanders die nog niet zo lang in Nederland wonen.
- problemen in/met de Europese Unie (leiden tot toenemend nationalisme)
- gevolgen van globalisering

46 maximumscore 3

Bij afbeelding 1 hoort periode B (= 1925-1950).

Bij afbeelding 2 hoort periode C (= 1950-1975).

Bij afbeelding 3 hoort periode B (= 1925-1950).

Bij afbeelding 4 hoort periode D (= 1975-2000).

Bij afbeelding 5 hoort periode B (= 1925-1950).

indien vijf antwoorden juist 3

indien vier antwoorden juist 2

indien drie antwoorden juist 1

indien minder dan drie antwoorden juist 0